

Caldes d'Estrac, capital picassiana

El quart municipi més petit de Catalunya, Caldes d'Estrac, es convertirà enguany en un centre picassià que atraurà estudiosos de tot el món. Al final d'any s'obrirà el Centre de Documentació i Arxiu Picassià, fet a partir de l'arxiu personal d'un gran estudiós de l'artista, Josep Palau i Fabre. El centre forma part de la Fundació Palau, que ocuparà dos edificis.

Els Picasso de Josep Palau i Fabre (Barcelona, 1917), un dels primers especialistes mundials en l'obra de l'artista, es poden veure a partir d'ara a Caldes d'Estrac, la popular Caldetes dels inicis del turisme burgès barcelonès, en un edifici restaurat que es troba a sis minuts a peu de l'estació del tren de la línia del Maresme.

Són una setantena d'obres, entre olis, dibuixos, gravats, litografies, ceràmiques i escultures en baix relleu, algunes de les quals són obsequis de l'artista a l'escriptor i crític, fins i tot creacions dedicades personalment, i d'altres, adquisicions de l'estudiós especialista en Picasso. Hi ha obres de Picasso de totes les èpoques, però la part més ben representada correspon a la dels seus primers anys barcelonins, del 1895 al 1900. Hi ha, per exemple, com a obra destacada de la seva etapa de formació acadèmica catalana, el retrat d'un cap barbut a l'oli, fet el 1896 o el 1897, que Palau i Fabre anomena *Ulisses*. Va ser adquirit per l'escriptor a la fi dels seixanta amb els diners que li va deixar la seva mare en morir. Els 2.600.000 pesetes de l'herència van passar tots a l'oli. Palau sabia que si deixava perdre l'ocasió, al cap d'uns anys, el quadre, ja molt valorat aleshores, s'enfilaria de preu i deixaria d'estar al seu abast.

L'obra més reculada és un *Cap de sant Bru*, dibuix del 1895, fet com a exercici acadèmic a partir del cap d'un monjo. El visitant podrà contemplar el model en guix que utilitzaven els alumnes per fer el dibuix.

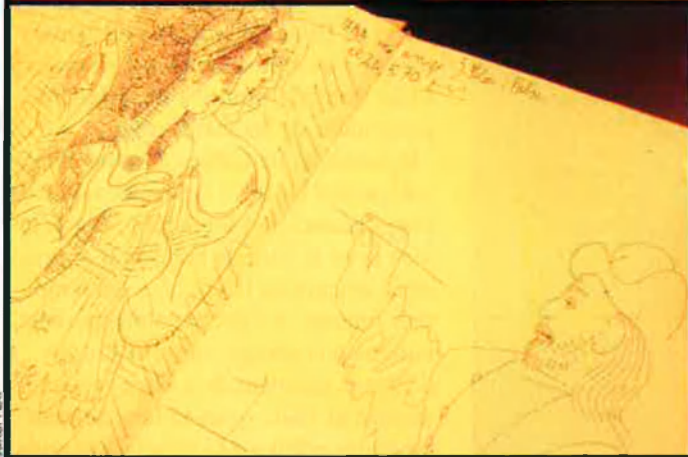
Els Picasso de Palau i Fabre es poden admirar des de principi de maig i s'hi podran veure indefinidament perquè formen part de la donació feta per l'escriptor a Caldes d'Estrac, una donació que va més enllà de Picasso i més enllà de la simple cessió d'unes obres d'art. La donació és constituïda per un llegat doble, la pinacoteca personal del pare de l'escriptor, Josep Palau Oller, pintor, decorador i inventor de joguines, i la col·lecció pictòrica de Palau i Fabre, la qual no es limita a Picasso. A més dels setanta Picasso, Caldes d'Estrac ha rebut un interessant conjunt d'obres signades per una trentena dels artistes catalans més representatius i variats del segle XX, com Joan Miró, Domènec Carles, Antoni Clavé, Pau Gargallo, Josep Cusachs, Emili Grau, Ignasi Mallol, Xavier Nogués, Isidre Nonell, Joan Rebull, Joaquim Sunyer, Antoni Tàpies, Joaquim Torres-Garcia i Miquel Villà.

Per què Caldes d'Estrac, població que no tenia cap relació amb Josep Palau i Fabre? Per una afortunada suma de coincidències. Perquè les necessitats de Palau i Fabre i les necessitats del municipi es complementaven a la perfecció. "El projecte de Palau i Fabre coincidia plenament amb el projecte de l'Ajuntament de transformació del municipi, el quart més petit de Catalunya", ens diu Joan Rangel i Tarré, alcalde de la vila.

Feia anys que Palau i Fabre volia cedir la seva pinacoteca i el seu valuós arxiu personal artístic i literari, tant el picassià com el no picassià, a un museu o centre arxivístic que l'acceptés

El *Cap barbut*, oli pintat pel jove Picasso a Barcelona a la fi del XIX. La sala dedicada al malagueny exhibeix també gravats de les èpoques més madures de l'artista. L'edifici de la Fundació Palau és can Montanyà, antiga casa d'un indià ara rehabilitada i de propietat municipal. Abans que acabi l'any se li afegirà un segon edifici, la casa de les Monges, cedit per la Diputació de Barcelona a la Fundació Palau.

com un tot coherent i que no el dispersés. I buscant, buscant, heus ací que un dia de l'estiu del 2000 va anar a banyar-se a la platja de Caldes d'Estrac perquè volia saber què tenia aquell poblet encaixonat que havia seduït Joan Maragall. I pres el bany, es va enfilarriera amunt fins a arribar a la Casa de la Vila, on, com un visitant anònim, va dir que volia parlar amb l'alcalde. Aquell dia d'estiu es va començar a posar fil a l'agulla i, amb la incorporació, en el projecte, de la Diputació de Barcelona, el 4 de juliol del 2002, es va constituir la Fundació Privada Palau, amb domicili situat al car-

rer Riera, número 54, de Caldes d'Estrac.

És la seu de la Fundació Palau i, des del final de maig, serà l'habitatge de l'escriptor. En comptes del vitalici habitual en aquestes donacions, Palau i Fabre va demanar un pis a la seu de la Fundació, perquè fins al darrer dia que li quedi de vida vol tenir el seu arxiu a mà i així poder continuar estudiant Picasso. Als seus vuitanta-sis anys treballa en Picasso com el primer dia.

La Fundació ocuparà dos edificis, can Montanyà, antiga casa d'un indià de propietat municipal, i la casa de les Monges. La primera ja està a punt

i consta, a més dels serveis de botiga, terrassa i bar restaurant, d'una primera sala dedicada a exposicions temporals, situada a la planta baixa, d'una segona dedicada a pintura catalana amb caràcter permanent, a la segona planta, i d'una tercera, també permanent, monogràfica sobre Picasso, a la tercera planta.

A finals de la tardor vinent es podrà obrir el segon edifici, que aixoplugarà la sala d'actes, una nova sala d'exposicions temporals, l'ampliació de la sala de pintura catalana i la biblioteca i Centre de Documentació i Arxiu Picassà.

Les sales d'exposició d'obra artística ocupen diverses plantes. Unes són permanents, com les dedicades a Picasso i a la pintura catalana del segle XX. A la sala dedicada a Picasso es fa un recorregut per totes les èpoques de l'artista, més detingut en els seus inicis de formació, a Barcelona, i hi són representades totes les seves formes d'expressió, com el gravat i la ceràmica. En total, una setantena d'obres.

La Fundació Palau consta de sales permanents, picassianes, de pintura catalana, i aculi exposicions temporals

Perquè la Fundació no es limitarà a aplegar, conservar, exhibir i difondre els fons artístics aportats per l'escriptor, sinó a crear aquest Centre de Documentació i Arxiu Picassà, dirigit principalment als especialistes en l'obra de Picasso i de l'art del segle XX, que actuarà com un "observatori picassà", en el sentit que farà un seguiment exhaustiu de tots els esdeveniments que es facin tant a casa com a fora al voltant de la figura de Picasso. "És un centre picassà extraordinari com n'hi haurà pocs al món, perquè Palau i Fabre ha dedicat seixanta anys de la seva vida a Picasso i ha recollit documentació absolutament inèdita", ens diu Eduard Vallès Pallarès (Horta de Sant Joan, 1971), director de la Fundació Palau.

La sala dedicada a ampliar la pintura catalana mirarà cap al segle XXI i serà marcada per Perejaume, artista que Palau i Fabre té en gran estima –li ha adquirit moltes obres– i que forma part del patronat de la Fundació, per designació de Palau, al costat de tres amics més de l'escriptor, D. Sam Abrams, Lluís Boiria i Tomàs Nofre, i dels representants de les institucions.

El municipi de Caldes d'Estrac ha decidit tornar als anys esplendorosos dels banys termals del segle XIX, que ja havien estat al llarg de la història el principal atractiu de la vila, des del temps dels romans. A l'època contemporània, la fama que encara conserva Caldes d'Estrac, anomenada la Niça catalana, arrenca al 1820, quan es remodelaren els banys públics i es popularitzà amb l'arribada del tren, al 1857.

Amb la construcció de nous centres hotelers i termals i, en concret, la pròxima obertura d'un equipament de termalisme vora la mar que vol atraure milers de persones, la segona carta que havia d'impulsar la transformació del municipi era la cultural, que també és turística. L'Ajuntament ja tenia en la cultura un dels elements de futur clau i l'arribada de Palau i Fabre amb un sac d'obres de Picasso haurà representat l'arribada d'un rei d'orient amb un sac de regals, la qual cosa també servirà per descentralitzar culturalment el país.

Lluís Bonada